

FRANK | YOUSSEF
VAN ERUM | EL MOUSAOUI

**HET
SCHAAP
VAN
VLAANDEREN**

Meer info:
<http://www.uitgezonderd.be/Theater/romeo-en-fatima.html>

 /FANPAGE.YOUSSEF
/FVANERUM

WAAROM DEZE LESMAP?

‘Het Schaap van Vlaanderen’ raakt op een uur tijd heel wat maatschappelijke thema’s aan. Ze zijn stuk voor stuk actueel. Sommige zijn zelfs uiterst gevoelig.

Deze lesmap helpt u om de leerlingen voor te bereiden op de voorstelling door hen een aantal van deze thema’s te laten uitdiepen. Dit laat hen toe de voorstelling met meer kennis van zaken te bekijken en helpt hen een aantal zaken te relativeren en nuanceren.

Naast een voorbereiding, bevat deze map ook een nabespreking. Daar ligt de nadruk op discussie en uitwisseling van ideeën over de aangeraakte thema’s. Bedoeling is hier niet zozeer om inhoudelijk bij te leren, wel om te ervaren, te discussiëren en elkaars standpunten te proberen begrijpen.

De activiteiten in deze lesmap zijn zowel geschikt voor multiculturele als homogene groepen.

Als u na het geven van deze lessen feedback of suggesties heeft, laat het ons dan zeker weten. Ook als u zelf andere ideeën heeft om ‘Het Schaap van Vlaanderen’ te verwerken, stellen we het zeer op prijs als u deze met ons wil delen. Zo kunnen we dit materiaal blijven verbeteren. U kan hiervoor mailen naar: mattias@okontreir.be.

HOE DEZE LESMAP GEBRUIKEN

1. De thema’s

Deze lesmap is gestructureerd volgens de verschillende thema’s die in de voorstelling aan bod komen. Ze zijn gerangschikt in dezelfde volgorde als de betreffende scènes in de voorstelling.

Het gaat om de volgende thema’s:

- Politieke correctheid: Zwarte Piet
- Halal slachten
- Asiel- en terugkeerbeleid
- Homoseksualiteit
- Vrijheid van meningsuiting
- De hoofddoek
- Hoe moet het nu verder?

Per thema zijn er telkens drie activiteiten:

- Groepswerk voor de voorstelling: de leerlingen zoeken in groepjes informatie op over één of enkele thema’s en stellen kort voor aan de grote groep wat ze gevonden hebben.
- Plenaire nabespreking onmiddellijk na de voorstelling: de leerkracht bespreekt kort na de voorstelling in de klas de verschillende thema’s.
- Debat: de leerlingen gaan in groepjes in debat over een thema aan de hand van een stelling. Ze bereiden op voorhand argumenten voor.

2. Voor de voorstelling

Deze activiteiten doet u best één of meerdere dagen voor de voorstelling plaatsvindt.

Stap 1: Stemmen over stellingen

Als eerste geeft u de leerlingen het stemformuliertje dat u vindt achteraan in deze lesmap. Daarop staan alle tellingen waarover na de voorstelling gedebatteerd zal worden. Laat de leerlingen dit anoniem invullen en in een stembus deponeren. Maak de uitslag (percentages) bekend bij de plenaire nabespreking.

Stap 2: Groepswork: inhoudelijke voorbereiding

In de voorstelling komen heel wat actuele thema's aan bod. Omdat humor en uitleg een zeer moeilijke combinatie is, is het aan te raden de leerlingen op voorhand inhoudelijk met de thema's te laten kennismaken. Op die manier komen ze beter voorbereid naar de voorstelling, zullen ze sneller mee zijn en zullen ze de scènes ook makkelijker in de juiste context kunnen plaatsen.

Duur:

2 uren

Benodigdheden:

Min. 8 computers of tablets met internet, papier en pen voor nota's, stemformulier achteraan in deze lesmap

Verloop:

- Verdeel de klas in 8 groepjes. Laat ze een thema kiezen of wijs zelf de thema's toe. Bij multiculturele groepen: maak de groepjes zo gemengd mogelijk.
- De groepjes zoeken op internet informatie op rond hun thema.
- De groepjes vatten de volgens hen meest relevante informatie kort samen. Ze kiezen twee mensen uit die zullen presenteren.
- Twee mensen van elk groepje presenteren kort (3 à 5 min) wat ze gevonden hebben aan de rest van de klas.
- De klas mag vragen stellen. Indien de groep in kwestie het antwoord schuldig blijft, kunnen ze thuis verder opzoeken of vult de leerkracht aan.

3. Onmiddellijk na de voorstelling

Deze activiteiten doet u best zo kort mogelijk nadat de leerlingen de voorstelling gezien hebben.

Bedoeling is om kort met de volledige klas (enkele) thema's te overlopen en hun eerste indrukken/gedachten plenair te laten delen. Om het u makkelijker te maken, hebben we bij elk thema kort even aangegeven waarom we het belangrijk vinden dat het in de voorstelling zit en welke invalshoek we gebruikt hebben bij het maken van de sketch. De vragen die in de lesmap staan zijn suggesties. Voel u vooral vrij om er uw eigen ding mee te doen.

Duur:

2 uren

Benodigdheden:

Bij voorkeur laptop en beamer met projector, anders één of meerdere computers met internet.

Verloop:

- Maak bij de desbetreffende thema's (2 tem 7) de uitslag van de stemming bekend (zie 'voor de voorstelling'). Probeer hierbij politiek incorrecte uitkomsten niet af te straffen.
- Doe een korte nabespreking van de sketches. Stel zelf vooral vragen; het is de bedoeling dat de leerlingen zo veel mogelijk aan het woord zijn.
- De vragen in de lesmap zijn suggesties, afhankelijk van de richting die het gesprek uitgaat
- Let erop dat de leerlingen neutraal hun standpunt verwoorden: formuleringen als 'ik vind dat...' zijn te verkiezen boven 'het is zo dat...'
- Bekijk ter afsluiting van het plenaire gedeelte de video die bij het thema hoort.
- Laat de leerlingen eventueel nog kort aan het woord na de video's. Ze zijn vooral bedoeld als opstapje naar het debat.

4. Debat

Deze activiteiten kan u ook langere tijd na de voorstelling doen. Wacht echter niet te lang. Als er meer dan een dag tussen nabespreking en debat zit, raden we u aan de filmpjes niet te laten zien na de nabespreking maar nu bij het verdelen van de thema's. Laat ze best wel plenair zien.

Duur:

2 tot 3 uren (2 uren voor 4 topics, 3 voor 6 topics)

Debatopstelling:

Tafels en stoelen in V-opstelling vooraan in de klas. De leerkracht zit als moderator in de punt van de V. De opening van de V is naar de klas gericht.

Benodigdheden:

Min. 12 tablets of computers met internet, de kaartjes en formulieren achteraan in deze lesmap

Verloop:

- Verdeel de klas in 6 debatgroepen. Laat hen zelf een thema kiezen of wijs een thema toe.
- U kan ervoor opteren de leerlingen zelf te laten kiezen of ze in het 'eens' of in het 'oneens' kamp willen zitten. U kan hen ook een kaartje laten trekken waardoor ze hun standpunt opgelegd krijgen (zie achteraan deze lesmap). Dat heeft als voordeel dat ze zich ook moeten inleven in een standpunt dat anders is dan het hunne. Het maakt de debatten mogelijk ook minder emotioneel geladen. Nu zijn er dus in totaal 12 groepjes.
- Voor de leerlingen aan de voorbereiding beginnen, overloopt u best plenair de regels voor het debat. Een mogelijk reglement vindt u achteraan in deze lesmap. U kan altijd regels schrappen of toevoegen.
- De leerlingen bereiden in groepjes hun argumenten voor. Ze gebruiken hiervoor het blad achteraan in deze lesmap. Aan tien uitgewerkte argumenten hebben ze voldoende.
- Wanneer de voorbereiding rond is, komt de klas plenair samen.
- Binnen elke debatgroep gaan het 'eens' en 'oneens' kamp met elkaar in debat. De leerkracht modereert: hij geeft het woord, geeft aan wanneer de andere groep mag reageren, zorgt dat het debat rond de stelling in kwestie blijft draaien en grijpt in als iemand de regels overtreedt. Elk debat duurt ongeveer 5 minuten.
- Na afloop van elk debat, duidt de rest van de klas met handopsteken de winnaar aan. Belangrijk is om steeds weer te benadrukken dat de winnaar de groep is die het debat het best gevoerd heeft en niet de groep met wie de klas het zelf eens was. Om dit te bewaken,

laat je best telkens enkele leerlingen motiveren waarom volgens hen de groep voor wie ze stemden de terechte winnaar is.

- Na afloop van alle debatten, laat u de leerlingen opnieuw het stemformuliertje achteraan in deze lesmap anoniem invullen. Door opnieuw de percentages uit te rekenen, kan u objectief vaststellen of het proces van voorbereiding, voorstelling, nabespreking en debat de mening van uw leerlingen veranderd heeft. Geef deze verschillen zeker ook mee aan de klas.

Opgelet: sommige thema's en stellingen kunnen afhankelijk van de samenstelling en achtergrond van de klasgroep gevoelig liggen. Bekijk de stellingen grondig voor u aan deze oefening begint. Als u denkt dat een stelling te gevoelig ligt en het debat uit de hand zou kunnen lopen, raden we u aan de stelling in kwestie te schrappen.

1. Voor de voorstelling:

Opdracht voor het groepswerk:

Wat is politieke correctheid? Geef een aantal concrete voorbeelden van politiek correcte/incorrecte woorden.

Verloop:

- De leerlingen zoeken vrij op het internet
- De leerlingen maken een samenvatting van het gevonden materiaal
- Plenair: de leerlingen presenteren in 5 minuten wat ze gevonden hebben

2. Plenaire nabespreking van de voorstelling

Waarom zit dit in de voorstelling?

Dit thema komt vooral naar voor in de sketch over Sinterklaas. Wat gezien wordt als een onschuldige traditie door de ene, is plat racisme voor de andere. Het totaal absurde compromis geeft aan hoe moeilijk het is om compromissen te sluiten en elkaars gevoeligheden te respecteren.

Enkele mogelijke invalshoeken:

- Wat heeft de sketch van Sinterklaas en Zwarte Piet met politieke correctheid te maken?
- Wat is voor jou de boodschap van deze sketch?
- Wat vind jij het mooiste feest in jouw cultuur/traditie? Waarom?

3. Debat in groepen

Bekijk volgende video:

Inhoud: RTL overzicht van 10 jaar strijd tegen Zwarte Piet in Nederland

<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/video/video/5266932/het-einde-van-zwarte-piet-nabij-dit-het-resultaat-van-10-jaar>

Wat weegt hier zwaarder?

Zwarte Piet is een folkloristische traditie voor kinderen en heeft niks met racisme te maken. Het is jammer dat die figuur wordt aangepast.

Zwarte Piet is een overblijfsel van ons koloniaal verleden. En blackfacing kan vandaag echt niet meer.

Stelling:

Het is goed dat Zwarte Piet steeds meer wordt aangepast.

1. Voor de voorstelling:

Opdracht voor het groepswerk:

Wat zijn de precieze voorschriften voor halal slachten?

Verloop:

- De leerlingen zoeken vrij op het internet
- De leerlingen maken een samenvatting van het gevonden materiaal
- Plenair: de leerlingen presenteren in 5 minuten wat ze gevonden hebben

2. Plenaire nabespreking van de voorstelling

Waarom zit dit in de voorstelling?

In het jaarlijks terugkerende debat over halal slachten, komen telkens dezelfde elementen terug: dieren worden geslacht met het hoofd naar Mekka zonder verdoving. Met deze sketch gaan we op een absurde manier in op de verdere regels en de bedoeling van het slachtritueel.

Enkele mogelijke invalshoeken:

- Wat heeft deze sketch je bijgeleerd over het halal slachtritueel?
- Wat is voor jou de boodschap van deze sketch?
- Heeft deze sketch je beeld van halal slachten veranderd?

3. Debat in groepen

Bekijk volgende video's:

Inhoud: reportage over het weggestemde verbod op onverdoofd slachten in het Brussels parlement. Nadien debat tussen parlementslid Groen (voor) en onafhankelijk parlementslid (tegen).

<https://www.youtube.com/watch?v=PB7tXC9zekE>

Start: 0:57 - einde reportage: 6:45 - einde debat:19:49

Wat weegt hier zwaarder?

Onverdoofd slachten is een dier nodeloos laten lijden omwille van religieuze voorschriften die al lang gedateerd zijn.

Een dier dat geslacht wordt, lijdt sowieso. Een elektrische schok ter verdoving is even gruwelijk, dus de Islam wordt geviseerd.

Stelling:

Onverdoofd slachten is dierenmishandeling.

1. Voor de voorstelling:

Opdracht voor het groepswerk:

Hoe zit het Belgisch asielbeleid in elkaar? Welke criteria bepalen of je al dan niet mag blijven en welke stappen zijn er in de procedure?

Verloop:

- De leerlingen zoeken vrij op het internet
- De leerlingen maken een samenvatting van het gevonden materiaal
- Plenair: de leerlingen presenteren in 5 minuten wat ze gevonden hebben

2. Plenaire nabespreking van de voorstelling

Waarom zit dit in de voorstelling?

Het viel ons op dat weinig jongeren het Belgische asielbeleid echt kennen. De cynische toon van de sketch is bedoeld om te provoceren en het publiek ertoe aan te zetten om stil te staan bij de menselijke kant van migratie.

Enkele mogelijke invalshoeken om dit te bespreken:

- Bekijk de procedure (zie opdracht1). Is de sketch realistisch? Overdreven? Gelogen?
- Wat is volgens jou de boodschap van deze sketch?
- Heeft deze sketch je beeld van de asielprocedure veranderd?

3. Debat in groepen

Bekijk volgende video:

Inhoud: 'Weg van Nederland' was een eenmalig nep spelprogramma waarin echte uitgeprocedeerde asielzoekers zogenaamd voldoende geld konden winnen om in hun thuisland een nieuw leven op te bouwen.

Fragment: <http://www.youtube.com/watch?v=nZeCjVugZ4w&feature=youtu.be>

Integrale uitzending: <http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1110167>

Wat weegt hier zwaarder?

Een procedure is een procedure. Er zullen altijd pijnlijke verhalen zijn, maar er zijn objectieve criteria nodig om een beleid te kunnen voeren.

Individuele mensen zijn altijd belangrijker dan procedures. Uitwijzingen moet je altijd verhaal per verhaal bekijken.

Stelling:

Het uitwijzen van mensen die hier al jaren wonen is onmenselijk.

Extra:

Twee filmpjes over de opvangcrisis van 2022 – 2023: mensen slapen op straat in Brussel + kraakpand in Schaarbeek met 200 daklozen en vluchtelingen

<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/video/video/5343061/vluchtelingen-brussel-slapen-wekenlang-op-straat-ook-kinderen>

<https://www.bruzz.be/videoreeks/zaterdag-14-en-zondag-15-januari-2023/video-paleizenstraat-schaarbeek-mensen-willen-hier>

1. Voor de voorstelling:

Opdracht voor het groepswerk:

Is homoseksualiteit aangeboren of is het iets wat zich tijdens je jeugd ontwikkelt?

Verloop:

- De leerquesuÛfjclingen zoeken vrij op het internet
- De leerlingen maken een samenvatting van het gevonden materiaal
- Plenair: de leerlingen presenteren in 5 minuten wat ze gevonden hebben

2. Plenaire nabespreking van de voorstelling

Waarom zit dit in de voorstelling?

Homoseksualiteit is, ondanks jarenlange sensibiliseringscampagnes, nog altijd een taboe; zowel bij allochtone als bij autochtone jongeren. Zeker in combinatie met religie blijft het een mijnenveld. Veel jongeren blijken er ook heel weinig van af te weten. De sketch zoomt in op deze vragen en het bijhorende gevoel van ongemak.

Enkele mogelijke invalshoeken:

- In de sketch worden een hoop vragen gesteld rond homoseksualiteit. Welke? Zijn dat vragen die jij je ook stelt? Of weet je het antwoord?
- Wat is volgens jou de boodschap van deze sketch?
- Heeft deze sketch je beeld van homoseksualiteit veranderd?
- Je kan iemand vragen om homo's niet te discrimineren. Maar je kan niet vragen dat hij zich bij hen op zijn gemak voelt. Eens of oneens?
- Vervang het woord 'homo's' in de vorige stelling door het woord 'allochtonen'. Eens of oneens?

3. Debat in groepen

Bekijk volgende video:

Inhoud: Reportage over homoseksualiteit binnen de Islam en hoe moeilijk het is voor moslims om zich als homoseksueel te outen.

<https://www.youtube.com/watch?v=-u2YupCMPg4>

Wat weegt hier zwaarder?

Homoseksualiteit is perfect normaal. Het zijn de mensen die daar een probleem van maken die hun gedrag moeten aanpassen en niet de homoseksuelen zelf.

Homoseksualiteit is nu eenmaal niet de norm. Er zullen altijd mensen zijn die het daar moeilijk mee hebben. Het is dom om er mee te koop te lopen.

Stelling:

Voor homoseksuelen is binnen de Islam geen plaats.

1. Voor de voorstelling:

Opdracht voor het groepswerk:

Zoek op: Mohammedcartoons. Reconstrueer de gebeurtenissen.

Zoek op: holocaustontkenning.

Verloop:

- De leerlingen zoeken vrij op het internet
- De leerlingen maken een samenvatting van het gevonden materiaal
- Plenair: de leerlingen presenteren in 5 minuten wat ze gevonden hebben

2. Plenaire nabespreking van de voorstelling

Waarom zit dit in de voorstelling?

Vrije meningsuiting is een 'hot topic' dat de laatste jaren vaak verengd wordt tot 'het recht om te beledigen'. Maar ook de grote pleitbezorgers van dit recht krijgen het vaak moeilijk als principes die hen na aan het hart liggen ontkend of belachelijk gemaakt worden. Daar zoomt de sketch op in.

Enkele mogelijke invalshoeken:

- Racistische moppen zijn gewoon grappig. Met echt racisme heeft dat niks te maken. Eens of oneens?
- Het ontkennen van de holocaust is strafbaar in België. Terecht of onterecht?
- Moslims voelen zich beledigd als je spot met Allah of de profeet Mohammed. Is dat een reden om dit niet te doen?
- Wat is volgens jou de boodschap van deze sketch?

3. Debat in groepen

Bekijk volgende video:

Inhoud: Comedians Bo Burnham en Ricky Gervais over hoe zij kijken naar mensen die aanstoot nemen aan hun humor.

Bo Burnham:

<https://www.youtube.com/watch?v=D52TF1OtgSE>

Ricky Gervais:

<https://www.youtube.com/watch?v=gil1ek77dl0&t=125s>

Wat weegt hier zwaarder?

Vrijheid van meningsuiting is beperkt: als je merkt dat humor iemand kwetst, biedt je je excuses aan.

Vrijheid van meningsuiting is een mensenrecht. Als mensen aanstoot nemen aan humor, is dat hun probleem.

Stelling:

In humor kan en mag alles. Hoe kwetsend of aanstootgevend die voor sommigen ook is.

1. Voor de voorstelling:

Opdracht voor het groepswerk:

Waar komt de hoofddoek vandaan? Staat dit in de Koran? Hoe?

Verloop:

- De leerlingen zoeken vrij op het internet
- De leerlingen maken een samenvatting van het gevonden materiaal
- Plenair: de leerlingen presenteren in 5 minuten wat ze gevonden hebben

2. Plenaire nabespreking van de voorstelling

Waarom zit dit in de voorstelling?

Het is ontstellend hoeveel grote principes een klein stukje stof als de hoofddoek in stelling kan brengen: emancipatie, rol van de vrouw, religie, neutraliteit,... Het is een wespennest dat al snel langs beide kanten heel emotionele reacties losmaakt.

Enkele mogelijke invalshoeken:

- Wat vind je goede redenen om een hoofddoek te dragen? Waarom?
- Wat vind je slechte redenen om een hoofddoek te dragen? Waarom?
- Kan een hoofddoek bij uitoefening van openbare functies? Waarom wel/niet?
- Wat is volgens jou de boodschap van deze sketch? Ben je het er mee eens of niet?

3. Debat in groepen

Bekijk volgende video:

Inhoud: Reportage uit 'Nieuwsuur' (NL): twee vrouwen die ervoor kiezen een hoofddoek te dragen getuigen. Net als twee vrouwen die hem hebben afgezet.

<https://www.youtube.com/watch?v=FTh4T9RMnMY&t=9s>

Wat weegt hier zwaarder?

De vrijheid van de één stopt waar die van de ander begint. Op het moment dat je vaststelt dat vrouwen onder druk gezet worden om een hoofddoek te dragen, kan je niet anders dan de hoofddoek verbieden.

Iemand te verplichten haar hoofddoek af te zetten in naam van de vrije keuze is een contradictie. Een verbod kan nooit vrijheid waarborgen.

Stelling:

De hoofddoek heeft geen plaats op school.

1. **Voor de voorstelling:**

Opdracht voor het groepswerk:

Zoek op: 'De Leeuw van Vlaanderen' van Hendrik Conscience. Vat kort het verhaal samen.

Verloop:

- De leerlingen zoeken vrij op het internet
- De leerlingen maken een samenvatting van het gevonden materiaal
- Plenair: de leerlingen presenteren in 5 minuten wat ze gevonden hebben

2. **Plenaire nabespreking van de voorstelling**

Waarom zit dit in de voorstelling?

Veel mensen zijn bang voor migratie omdat ze denken dat de eigen cultuur en normen en waarden onder druk zullen komen te staan en dat uiteindelijk de cultuur van de migranten de norm zal worden. In de geschiedenis is dat ook regelmatig gebeurd. Deze parodie op 'De Leeuw van Vlaanderen' speelt op een absurde manier in op deze angst.

Enkele mogelijke invalshoeken:

- Wat vond je van de parodie op 'De Leeuw van Vlaanderen'?
- Stelling: zo gaat dat in de geschiedenis: er komt een nieuwe bevolkingsgroep toe, dat worden er altijd maar meer en meer en uiteindelijk is het tijd om de boel over te nemen. Eens of oneens? Ken je voorbeelden?
- De islamitische cultuur moet in Vlaanderen dezelfde plaats krijgen als de christelijke: gesubsidieerde moskeeën, islamitische scholen, islamitische feestdagen als vrije dagen,... Eens of oneens? Waarom?

Bekijk volgende video:

Inhoud: Geanimeerde uitleg van wat polarisatie is: hoe ontstaat het, evolueert het en hoe kunnen we ongewenste polarisatie doorbreken?

Filmpje 'Wat is polarisatie?':

<https://www.youtube.com/watch?v=imojunnwqA8>

Nabespreking video:

- Onze samenleving raakt hoe langer hoe meer gepolariseerd. Eens of oneens?
- De verschillen tussen verschillende bevolkingsgroepen kunnen uiteindelijk alleen maar tot een confrontatie leiden. Eens of oneens?
- Wat kan je zelf doen, in je eigen omgeving (school, thuis, vrienden, familie,..) om polarisatie te voorkomen? Werk in groepjes een aantal concrete ideeën uit.

STEMBILJET: VOOR DE VOORSTELLING

Zwarte Piet is een racistische figuur en moet verdwijnen.	JA	NEE
Halal slachten is dierenmishandeling.	JA	NEE
Het uitwijzen van mensen die hier al jaren wonen is onmenselijk.	JA	NEE
Homoseksuelen die openlijk met hun geardheid te koop lopen, zijn nodeloos provocerend.	JA	NEE
Je moet elke mening mogen uiten. Hoe onwaar of aanstootgevend die voor sommigen ook is.	JA	NEE
De hoofddoek heeft geen plaats op school.	JA	NEE

STEMBILJET: NA DE DEBATTEN

Zwarte Piet is een racistische figuur en moet verdwijnen.	JA	NEE
Halal slachten is dierenmishandeling.	JA	NEE
Het uitwijzen van mensen die hier al jaren wonen is onmenselijk.	JA	NEE
Homoseksuelen die openlijk met hun geardheid te koop lopen, zijn nodeloos provocerend.	JA	NEE
Je moet elke mening mogen uiten. Hoe onwaar of aanstootgevend die voor sommigen ook is.	JA	NEE
De hoofddoek heeft geen plaats op school.	JA	NEE

REGELS VOOR EEN CONSTRUCTIEF DEBAT

- Luister goed naar wat de ander zegt. Zomaar in het wilde weg argumenten gaan opsommen heeft veel minder effect als wanneer je een argument van de tegenstander weet te weerleggen. Weet waar je over praat!
- Ga de tegenstander niet persoonlijk aanvallen, maar speel in op de inhoud.
- Spreek zo veel mogelijk met 'ik': ik vind, ik denk,... Dat is minder aanvallend en eerlijker dan 'het is zo dat'.
- Gebruik humor! Zo trek je de aandacht van het publiek en leidt je de tegenstander af.
- Maak het realistisch. Spreek bijvoorbeeld uit eigen ervaring, of noem voorbeelden. Zo lijken de onderwerpen minder ver weg.
- Pas op met generaliseringen. De uitspraak: 'Ieder gezond denkend mens vindt toch dat rijkere meer belasting moeten betalen?' is een drogreden. Je kunt de conclusie gewoonweg niet trekken.
- Zorg dat je jouw punt duidelijk overbrengt. Spreek in kort maar krachtige zinnen, en gebruik niet teveel moeilijke woorden.
- Spreek beeldend, en maak gebaren. Of je het nu eens bent met de standpunten of niet, het moet wel zo overkomen dat je meent wat je zegt en er honderd procent achterstaat.
- En de allerbelangrijkste tip: word niet boos! Ook al haalt de tegenstander het bloed onder de nagels vandaan, blijf rustig. Woedend worden werkt alleen maar nadelig voor jou.

VOORBEREIDING DEBAT

Thema: .....

Onze stelling: .....

Onze argumenten:

1. ....

.....

.....

2. ....

.....

.....

3. ....

.....

.....

4. ....

.....

.....

5. ....

.....

.....

6. ....

.....

.....

7. ....

.....

.....

8. ....

.....

.....

9. ....

.....

.....

10. ....

.....

.....